

บทที่ 2

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ไทย

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นกระบวนการที่เจ้าหนี้และลูกหนี้สมัครใจแก้ไข ปัญหาภาระหนี้ร่วมกัน โดยไม่จำกัดวงเงินที่จะตกลงกันระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็ลลูกหนี้รายใหญ่หรือรายย่อยก็สามารถเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้

วัตถุประสงค์หลักในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้⁴

วัตถุประสงค์หลักในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ก็เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนิน กิจการต่อไปได้ ในขณะที่เดียวกันเจ้าหนี้/สถาบันการเงินมีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนไม่ต่ำกว่าที่ได้รับ จากการฟ้องศาล ทั้งนี้เพื่อให้มีการปล่อยสินเชื่อบริษัทผู้ประกอบการ และรักษาสภาพการ จ้างงานหรือจ้างแรงงานเพิ่ม เพื่อลดแรงกดดันต่อสังคม

ผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้สำเร็จได้ก็คือ เจ้าหนี้ และลูกหนี้นั่นเอง โดยสมัครใจเจรจากันและคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นหรือข้อจำกัดของแต่ละ ฝ่ายร่วมกันด้วยความจริงใจในการแก้ไขปัญหานี้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ลูกหนี้พร้อมปรับตัวเอง เพื่อให้ชำระหนี้ได้ และสถาบันการเงินก็จะได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด

ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ต่างมีความจำเป็นในการปรับปรุง โครงสร้างหนี้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายลูกหนี้ที่มีความตั้งใจชำระหนี้ แต่มีรายได้ประจำ ลดลงจากการที่กิจการของลูกหนี้ที่มียอดขายตกต่ำ อันเนื่องมาจากผลกระทบจากวิกฤติทาง เศรษฐกิจ ต้องการที่จะได้รับการขยายเวลาชำระหนี้ หรือผ่อนชำระหนี้ด้วยเงื่อนไขที่สอดคล้อง กับความสามารถในการชำระหนี้ที่มีอยู่ฝ่ายเจ้าหนี้ นอกจากจะขาดรายได้จากลูกหนี้แล้วยังต้องมี ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้งจากการติดตามหนี้ การฟ้องร้องดำเนินคดี และการกันเงินสำรองสำหรับหนี้ ที่สงสัยจะสูญด้วย

อย่างไรก็ตาม หากทั้งสองฝ่ายไม่อาจบรรลุข้อตกลงได้ ยังมีคณะกรรมการเพื่อ ส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.) และสายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารแห่ง ประเทศไทย ซึ่งมีกระบวนการและผู้เชี่ยวชาญพร้อมที่จะช่วยเป็นผู้ประสานงานให้ลูกหนี้และ

⁴ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุง โครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 5.

เข้าหนี้ เพื่อให้มีการเจรจาตกลงกันได้ ดังนั้นหากผู้เกี่ยวข้องสามารถเจรจาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ แม้อาจจะไม่ครบถ้วนตามสัญญาผู้ยึดตกลงกันไว้เดิมไปบ้าง ก็ยังดีกว่าปล่อยให้ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ซึ่งถ้าสัญญานั้นทำตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งลูกหนี้และเข้าหนี้จะได้รับสิทธิประโยชน์หลายประการตามที่ทางการกำหนดไว้ด้วย

วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยทั่วไป⁵

วิธีการที่สถาบันการเงินใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อาจมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสภาพของลูกหนี้ รวมทั้งนโยบายของสถาบันการเงินในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วย ดังนั้นวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของแต่ละสถาบันการเงินจึงอาจแตกต่างกันได้ และสถาบันการเงินอาจใช้วิธีการหลายวิธีในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้รายใดรายหนึ่ง เช่น

1. ลดอัตราดอกเบี้ย
2. ขยายเวลาในการชำระหนี้ (จากหนี้เดิมซึ่งเป็นระยะยาวอยู่แล้ว)
3. ปรับหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาว
4. ลดต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ
5. รับโอนสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันชำระหนี้
6. รับโอนสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้
7. รับโอนสินทรัพย์โดยมีสัญญาให้สิทธิลูกหนี้ขอโอนกลับคืน
8. ให้ระยะเวลาปลอดหนี้เงินต้นและ/หรือดอกเบี้ย
9. แปลงหนี้เป็นทุน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ขั้นตอนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ขนาดเล็ก เช่น ลูกหนี้ที่มียอดหนี้คงค้างต่ำกว่า 5 ล้านบาท มีดังนี้

1. การสำรวจธุรกิจของตนเองในเบื้องต้นลูกหนี้ที่มีปัญหาหนี้คงค้างกับสถาบันการเงินจะต้องพิจารณาธุรกิจของตนเองก่อนว่า มีแนวทางที่จะแก้ไขหนี้ปัญหานี้คงค้าง

⁵ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 6.

อย่างไร เพื่อให้ธุรกิจของตนที่ดำเนินการอยู่ดำเนินการต่อไปได้ ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นต้องหารือกับเจ้าหนี้ก็ควรที่จะเปิดเผยข้อมูลตลอดจนรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหนี้สถาบันการเงินเพื่อให้ธุรกิจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งเป็นการร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้บรรลุผลโดยเร็ว

2. การหารือระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายต้องการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การพบกันเพื่อหารือปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อหารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และพิจารณาความสามารถของลูกหนี้ในการดำเนินการธุรกิจต่อไปจนสามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งอาจจำเป็นต้องเชิญบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเป็นคนกลางและเป็นที่ยอมรับของทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ มาช่วยแนะนำการแก้ไขด้วย เพื่อดำเนินการตามแนวทางที่เห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด หากมีปัญหาการนัดหารือ คู่กรณีสามารถร้องขอให้มีการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ไปยังคณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัด หรือที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อเป็นคนกลางในการนัดให้ทั้งสองฝ่ายพบปะเจรจากัน

3. การจัดทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เมื่อมีข้อตกลงแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจจากทั้งสองฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้แล้วจะต้องจัดทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติและเป็นหลักฐานในการรับสิทธิประโยชน์จากทางต่อไป

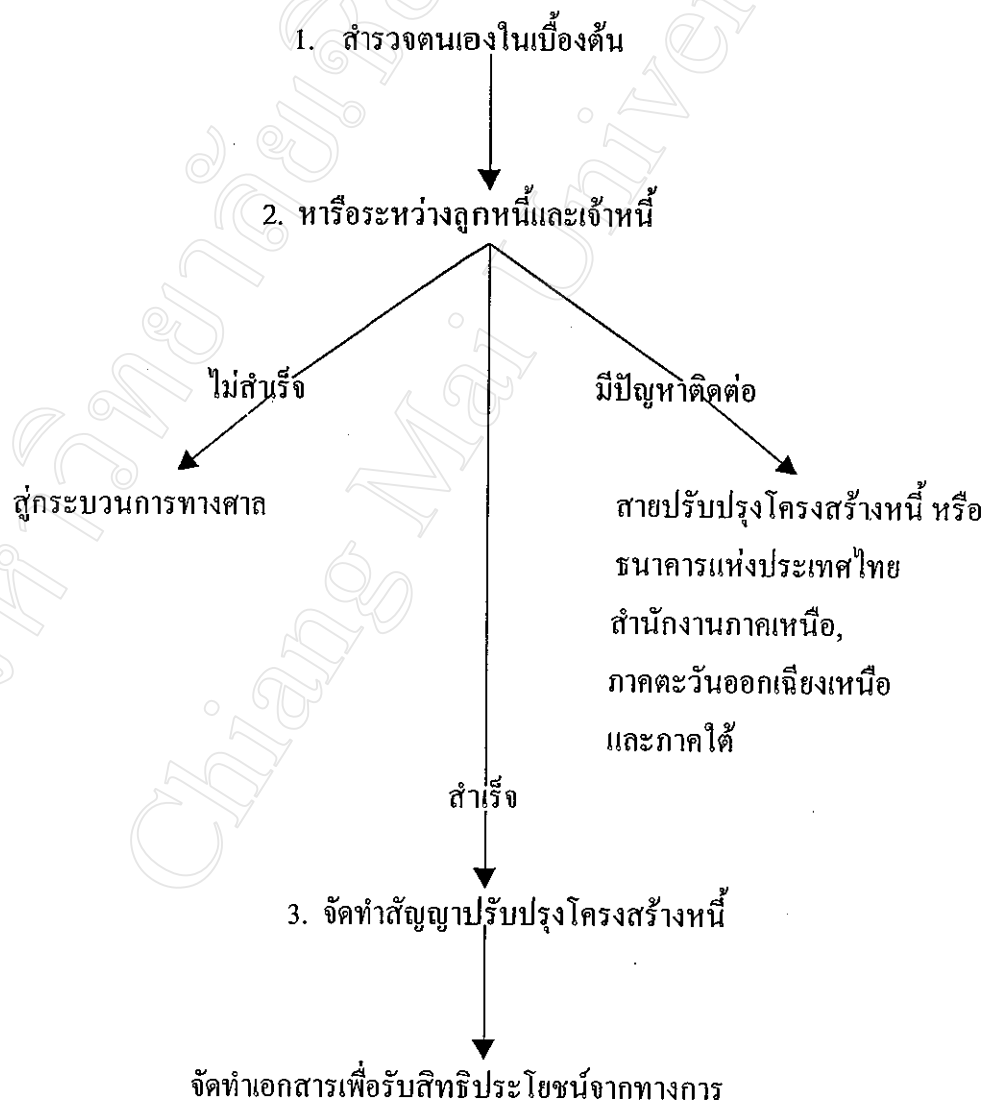
สำหรับลูกหนี้ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เช่นลูกหนี้ที่มียอดหนี้คงค้างตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไปนั้น แนวทางขั้นตอนในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จะมีลักษณะเดียวกับลูกหนี้ขนาดเล็ก เพียงแต่มีขั้นตอนที่ซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้เป็นจำนวนมากทำให้ต้องใช้เวลาในการประเมิน ซึ่งอาจจะมีข้อเพิ่มเติมในการดำเนินการดังนี้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการเจ้าหนี้ เนื่องจากมีเจ้าหนี้หลายรายทำให้ยากต่อการเจรจา จึงอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเจ้าหนี้เป็นตัวแทนของเจ้าหนี้ในการเจรจา รวมทั้งอาจตั้งสถาบันการเงินเจ้าหนี้ เป็นแกนนำในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วย

2. การแต่งตั้งนักบัญชีอิสระและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ตลอดจนถึงปรึกษาทางการเงิน เนื่องจากจะมีความยุ่งยากในด้านบัญชี หรือการประเมินหลักทรัพย์ หรือข้อกำหนดด้านเทคนิคอื่น ๆ จึงอาจจะมีการตั้งบุคคลที่เป็นกลางหรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาเป็นที่ปรึกษา

3. การจัดทำบันทึกข้อตกลง เนื่องจากมีผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก จึงควรจัดทำบันทึกข้อตกลงกันก่อนที่จะทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามกระบวนการของคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ชัดเจน ลูกหนี้มีวิธีการเตรียมตัวเช่นเดียวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้โดยตรง แต่ในการเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้กำหนดกระบวนการและกรอบเวลาไว้อย่างชัดเจน ตามสัญญาระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ สัญญาระหว่างเจ้าหนี้ และบันทึกข้อตกลงในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้⁶ โดยขั้นตอนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามกระบวนการดังกล่าว สามารถเขียนเป็นแผนภาพเพื่อให้ลูกหนี้เกิดความเข้าใจได้ในเบื้องต้น ดังนี้

⁶ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 12-13.

วิธีการปฏิบัติงานการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สินเชื่อธุรกิจที่มีปัญหา

สินเชื่อธุรกิจ (Commercial loan) หรือสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ การบริการ และการอุตสาหกรรม ธนาคารจะพิจารณาดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกค้าที่ให้ความร่วมมือกับธนาคารและมีแนวโน้มสามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขข้อตกลงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ธนาคารมีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุดหรือได้รับความสูญเสียต่ำสุด โดยลูกค้าจะต้องรับผิดชอบต่อความสูญเสียในส่วนของตนด้วย ในการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่จะต้องระมัดระวังมิให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงการจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรอง หรือหลีกเลี่ยงการระงับรับรู้รายได้ หรือหลีกเลี่ยงการฟ้องร้องดำเนินคดีทางศาล

เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ธนาคารจึงกำหนดให้มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงาน ดังนี้

ธนาคารกำหนดให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. พิจารณาคัดเลือกลูกหนี้ที่จะทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
2. พิจารณาเบื้องต้นถึงความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
3. ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลในระบบงาน
4. ประมวลข้อมูล และวิเคราะห์ลูกหนี้
5. สรุปความเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขเบื้องต้น เพื่อขออนุมัติในหลักการ
6. เปรียบเทียบข้อดีกับลูกหนี้
7. จัดทำรายงานและเสนอขออนุมัติแผน
8. จัดทำสัญญาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
9. บันทึกข้อมูลเข้าระบบงาน
10. ติดตามและประเมินผล
11. ทบทวนแผนการปฏิบัติงาน

1. พิจารณาคัดเลือกลูกหนี้ที่จะทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบจัดให้มีการคัดเลือกลูกหนี้เป็นประจำทุกเดือน เพื่อทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อ ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย แต่ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อ หรือผู้จัดการ คัดเลือกลูกหนี้สินเชื่อธุรกิจรายที่มีปัญหาเข้าข่ายเป็นหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย และสงสัยจะสูญ ตามเกณฑ์การจัดชั้นหนี้ของธนาคาร โดยระบบงานจะออกรายงานลูกหนี้ที่มีปัญหาให้ทุกสิ้นเดือน และให้ผู้รับ

ผิดชอบสายงานหรือผู้จัดการพิจารณาคัดเลือกลูกหนี้อีกครั้งเพื่อนำมาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามความสำคัญก่อนหลัง โดยเรียงลำดับจากลูกหนี้รายที่มีภาระหนี้สูงและมีความเป็นไปได้สูงก่อน

1.2 ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ และความถูกต้องของเอกสารสัญญาและเอกสารประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ดูแลรับผิดชอบของลูกหนี้ หากมีข้อบกพร่องให้รีบดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อให้มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระบบงานเทียบกับข้อมูลตามเอกสาร ในฐานะผู้ดูแลรับผิดชอบข้อมูล หากมีข้อบกพร่องให้รีบดำเนินการแก้ไข โดยถือปฏิบัติตามขั้นตอน และวิธีการตามคำสั่งที่เกี่ยวข้องของธนาคาร

1.4 จัดทำรายงานสรุปการทบทวนหนี้ โดยผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ จะต้องให้ความเห็น พร้อมทั้งลงนามรับรอง

1.5 จัดส่งรายงานสรุปการทบทวนหนี้ เมื่อหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษได้รับรายงานสรุปการทบทวนหนี้ ให้ผู้รับผิดชอบจัดให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ

1.6 ศึกษารายละเอียดสาเหตุที่หนี้มีปัญหา ขั้นตอนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และที่จะต้องทำต่อไป พร้อมทั้งสรุปประเด็นปัญหาเบื้องต้น

1.7 เตรียมเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อพิจารณาให้ความเห็นในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ พร้อมทั้งนัดหมายให้ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ ที่ดูแลรับผิดชอบลูกหนี้นั้น ๆ เป็นผู้นำเสนอลูกหนี้ที่จะทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ต่อคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

2. พิจารณาเบื้องต้นถึงความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ คณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ธนาคารแต่งตั้ง มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการตัดสินใจ ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ จะต้องหาข้อมูลเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนี้

2.1 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยพิจารณาจาก

- 2.1.1 ลูกหนี้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
- 2.1.2 ธุรกิจหลักของลูกหนี้นี้น่าคาด
- 2.1.3 ลูกหนี้มีแนวโน้มที่จะชำระหนี้ได้
- 2.1.4 ลูกหนี้มีโอกาสขายทรัพย์สิน ขายกิจการ หรือร่วมกับกิจการอื่น ๆ
- 2.1.5 ลูกหนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มทุน หาผู้ร่วมทุน หรือ

พันธมิตรทางธุรกิจที่เชื่อถือได้

2.2 ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยพิจารณาเป็น 2 กรณีคือ

2.2.1 กรณีคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีความเห็นว่า ลูกหนี้ไม่อยู่ในข่ายที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เนื่องจาก

- คาดว่าลูกหนี้ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้แล้วให้ ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการที่ดูแลลูกหนี้นั้น ๆ จัดทำบันทึกวิเคราะห์เสนอความเห็น ประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เสนอต่อผู้อำนวยการด้านสินเชื่อหรือผู้อำนวยการสาขา เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจอนุมัติโอนเรื่องและแฟ้มรายตัวลูกหนี้ให้สายงานประนอมหนี้ดำเนินการต่อไป เมื่อได้รับอนุมัติให้โอนเรื่องและแฟ้มรายตัวลูกหนี้ให้สายประนอมหนี้แล้ว ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ จะต้องดำเนินการโอนเรื่องและแฟ้มรายตัวลูกหนี้ให้สายประนอมหนี้ภายใน 15 วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติ

- คาดว่าลูกหนี้ยังมีความสามารถชำระหนี้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษประสานงานกับผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ ดำเนินการติดต่อลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ต่อไป กรณีลูกหนี้ชำระหนี้ที่ค้างได้เรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ ดูแลติดตามการชำระหนี้ต่อไปตามปกติ กรณีลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้ผู้รับผิดชอบหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษสรุปเรื่องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้พิจารณาอีกครั้ง

2.2.2 กรณีคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีความเห็นว่า ลูกหนี้อยู่ในข่ายที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ โอนแฟ้มรายตัวลูกหนี้ให้ผู้รับผิดชอบหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ เพื่อดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยแนบใบสรุปรายการเอกสารและจัดทำหนังสือแจ้งฝ่ายกำกับและควบคุม

2.2.3 ให้เลขานุการคณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สรุปผลการประชุมทุกครั้ง และส่งฝ่ายกำกับและควบคุมเมื่อหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษได้รับเรื่องและแฟ้มรายตัวลูกหนี้จากผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษมีหน้าที่รับผิดชอบจัดให้เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมา รับผิดชอบการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามขั้นตอนต่อไป

3. ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลในระบบงาน เมื่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษผู้ได้รับมอบหมายได้รับแฟ้มข้อมูลรายตัวลูกหนี้ ให้ตรวจสอบว่าเป็นลูกหนี้ที่คณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีความเห็นว่าเป็นลูกหนี้ที่อยู่ในข่ายที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วบันทึกในทะเบียนรับโอนแฟ้มรายตัวลูกหนี้ และตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารตามใบนำส่ง เมื่อเรียบร้อยแล้วให้ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดทำแฟ้มข้อมูลรายตัวลูกหนี้โดยเรียงลำดับเอกสารต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่กำหนด

3.2 สอบทานความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้องของเอกสารสัญญาและเอกสารประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากมีข้อบกพร่องให้ติดต่อผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อหรือผู้จัดการ ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อให้มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

3.3 ตรวจสอบมูลค่าของหลักประกันว่า ได้มีการประเมินมูลค่าถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของธนาคาร และจะต้องประเมินมูลค่ามาแล้วไม่เกิน 6 เดือน หากเป็นการประเมินมูลค่าที่ไม่ถูกต้อง หรือประเมินมูลค่ามาแล้วนานเกิน 6 เดือน ให้แจ้งหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านหลักประกันให้ดำเนินการประเมินมูลค่าใหม่โดยเร็ว

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระบบงานเทียบกับข้อมูลตามเอกสาร หากมีข้อบกพร่อง ให้ติดต่อผู้รับผิดชอบสายสินเชื่อ หรือผู้จัดการ เพื่อแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้อง

4. ประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของลูกหนี้จัดเก็บไว้อย่างมีระเบียบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงธุรกิจหลัก (Core business) ของลูกหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้ (Repayment ability) และอายุโครงการ (Economic life) ของลูกหนี้เป็นสำคัญ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์สาเหตุที่หนีมีปัญหาและเหตุผลที่มีการจ่ายชำระดอกเบี้ยและ/หรือเงินต้นล่าช้ากว่ากำหนด โดยพิจารณาและวิเคราะห์ว่าปัญหาเกิดจากผลกระทบจาก

ปัจจัยภายนอก หรือเป็นความบกพร่องของลูกหนี้เอง หรือเกิดจากทั้งสองประการ ให้ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ด้านการเงิน (Financial analysis) เพื่อประเมินกระแสเงินสดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากธุรกิจยังคงดำเนินต่อไป โดยทำประมาณการทางการเงินตามสมมติฐาน เพื่อพิจารณามูลค่าของกิจการและความสามารถในการชำระหนี้ สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย

(1) วิเคราะห์สภาพคล่องของกิจการว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร โดยการพิจารณาอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน (Current ratio) และอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเร็ว (Quick ratio) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นเงินสดเพื่อชำระหนี้ โดยจะต้องประมาณตัวเลขทางการเงินในแต่ละปี ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน (Current asset) ได้แก่ รายการเงินสด เงินฝากระยะสั้น ตัวเงินรับ ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ และสินทรัพย์หมุนเร็ว (Quick asset) ได้แก่ รายการเงินสด เงินฝากระยะสั้น ตัวเงินรับ ลูกหนี้การค้า และบริษัทสามารถจัดหาเงินสดสุทธิ (Net cash flow) มากเพียงพอที่จะชำระหนี้ตามมูลค่าของหนี้คงค้างหรือไม่ โดยต้องคำนวณหากระแสเงินสดจากกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมการลงทุน และกิจกรรมการจัดหาเงิน

(2) วิเคราะห์สภาพคล่องของสินค้าคงเหลือว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร โดยพิจารณาจากสินค้าคงเหลือของกิจการว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีอายุการเก็บราคาตลาดเป็นอย่างไร โดยการรวบรวมรายละเอียดของวัตถุดิบ งานระหว่างทำ สินค้าสำเร็จรูป ว่าเป็นอย่างไร นโยบายของฝ่ายจัดการเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ มูลค่าสินค้าเสื่อมสภาพ สินค้าล้าสมัย ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูความสามารถของกิจการว่าสามารถเปลี่ยนสินค้าคงเหลือเป็นเงินสดได้ดีเพียงไร และพิจารณาแนวโน้มของอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory turnover) ของกิจการเป็นอย่างไร โดยการรวบรวมมูลค่าของสินค้าคงเหลือ ต้นทุนขายแต่ละปีว่ามีจำนวนเท่าใด เปรียบเทียบแนวโน้มแต่ละปีว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร สาเหตุมาจากอะไร และกิจการมีแนวทางแก้ไขปัญหอย่างไร

(3) วิเคราะห์การบริหารสินเชื่อของกิจการว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยพิจารณาว่ายอดขายส่วนใหญ่ของกิจการเป็นการขายเชื่อหรือไม่ โดยการหาสัดส่วนของยอดขายเงินสดกับยอดเงินเชื่อที่เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจหรือไม่ บริษัทสามารถเก็บหนี้ได้ตามนโยบายการให้เครดิตหรือไม่ หากไม่สามารถเก็บหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจการแก้ไขปัญหาได้อย่างไร และระยะเวลาในการเรียกเก็บหนี้มีความสม่ำเสมอหรือไม่ แตกต่างจากเงื่อนไขการขายของกิจการหรือไม่ วิเคราะห์โดยพิจารณาระยะเวลาที่เก็บหนี้ได้กับ

เงื่อนไขการขาย และระยะเวลาการเก็บหนี้ที่เป็นมาตรฐานในธุรกิจประเภทเดียวกันว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ควรมีการจัดแบ่งลูกหนี้การค้างตามอายุหนี้เพื่อดูเป็นรายตัวว่ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นหรือไม่ พิจารณาว่ากิจการมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือไม่ และการประมาณหนี้สงสัยจะสูญนั้นพอเพียงหรือไม่ ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ความเสี่ยงที่ไม่สามารถติดตามเก็บหนี้ได้ และความพยายามของกิจการในการติดตามหนี้ว่ามีเพียงพอหรือไม่ ลักษณะการจัดกลุ่มลูกหนี้เป็นอย่างไร โดยการแบ่งกลุ่มลูกหนี้ของกิจการตามเขตการขาย เช่น กรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด ขายในประเทศหรือส่งออก มีลูกหนี้รายใดที่เป็นลูกหนี้รายใหญ่บ้าง มีลูกหนี้ที่เป็นกิจการในเครือหรือไม่ เพื่อวิเคราะห์การกระจายความเสี่ยงของกิจการ ผลประกอบการของลูกหนี้รายใหญ่ และความโปร่งใสในการให้สินเชื่อแก่กิจการในเครือ

(4) วิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของกิจการว่าเป็นอย่างไร พิจารณาว่ากิจการสามารถใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างยอดขายได้เหมาะสมหรือไม่ โดยวิเคราะห์อัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวมและยอดขายต่อสินทรัพย์ถาวรว่ามีแนวโน้มอย่างไร เหมาะสมกับกิจการหรือไม่ หากไม่เหมาะสมเป็นเพราะเหตุใด กิจการมีแผนเพิ่มประสิทธิภาพอย่างไร

(5) วิเคราะห์โครงสร้างงบดุลของกิจการว่าเหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจหรือไม่ คือกิจการมีโครงสร้างงบดุลที่เหมาะสมหรือไม่ โครงสร้างดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีเพียงไร มีการจัดสรรแหล่งที่มีและใช้ไปเหมาะสมหรือไม่ เช่น การก่อหนี้ระยะสั้นเพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน การกู้เงินสกุลต่างประเทศเพื่อใช้ในธุรกิจส่งออก เป็นต้น และพิจารณาว่าแหล่งเงินทุนของกิจการมาจากการก่อหนี้เป็นหลักหรือมาจากเงินทุนของตัวเองเป็นหลัก โดยการคำนวณหาอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อวิเคราะห์ว่ากิจการมีภาระเงินต้นและดอกเบี้ยจ่ายสูงเพียงใด กิจการสามารถจัดสรรเงินได้เพียงพอที่จะชำระหนี้หรือไม่

(6) วิเคราะห์ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของกิจการว่าดีเพียงใด พิจารณาว่ากิจการสามารถชำระหนี้ได้จากผลประกอบการโดยตรงใช่หรือไม่ โดยกิจการต้องประเมินกระแสเงินสดสุทธิในแต่ละปีว่าเพียงพอชำระหนี้ได้ตามตารางเวลาที่ตกลงกันไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังควรคำนึงโอกาสที่ประมาณการดังกล่าวจะผิดจากความเป็นจริง เช่น ประมาณการยอดขายสูงเกินไป ต้นทุนขายต่ำเกินไปเกิดค่าใช้จ่ายจำนวนมากเกินกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ หากเป็นเช่นนี้ กิจการมีแผนรองรับหรือไม่อย่างไร และกิจการสามารถหาแหล่งเงินที่อื่นมาชำระหนี้แทนหรือไม่ เช่น บุคคลภายนอก เครือญาติ การขายทรัพย์สินส่วนตัว

โดยการประเมินความเป็นไปได้ที่กิจการจะได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งอื่น จำนวนเงินที่ช่วยเหลือ และทันเวลาหรือไม่

(7) วิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของกิจการว่าเป็นอย่างไร มีแนวโน้มอย่างไร โดยพิจารณาจากประมาณกำไรสุทธิตลอดโครงการเป็นอย่างไร มีแนวโน้มที่ดีโดยต่อเนื่อง หรือมีความผันผวนสูง กำไรที่ได้มาจากการดำเนินกิจการตามปกติ (Core business) หรือ จากรายได้อื่น ๆ (Non core business) การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร โดยเฉพาะกำไรหลักที่มีแนวโน้มดี ๆ จะช่วยเสริมความมั่นใจแก่ผู้วิเคราะห์กิจการจะสามารถชำระหนี้ตามแผนได้ แต่หากตัวเลขไม่แน่นอน ผู้วิเคราะห์จะต้องหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนนั้น ๆ เช่น เกิดจากลักษณะธุรกิจ วงจรธุรกิจ สภาพเศรษฐกิจ สภาพการแข่งขัน เพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่อไป

4.1.2 วิเคราะห์ด้านการตลาด (Market analysis) เพื่อประเมินโครงสร้างของตลาด ความเป็นผู้นำตลาดและส่วนแบ่งการตลาด การกระจายความเสี่ยงของลูกค้านักและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น สิ่งที่ต้องวิเคราะห์ประกอบด้วย

(1) อัตราแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมของลูกค้านัก โดยพิจารณาถึง อัตราการเติบโตของธุรกิจ อุตสาหกรรมลูกค้านักในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา และอีก 3 ปีข้างหน้าเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นอย่างไร การคาดการณ์อัตราการเติบโตต้องมีเหตุผลที่เป็นไปได้ หรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง และอัตราการผลิตมีความเหมาะสมกับความต้องการของตลาดหรือไม่ โดยพิจารณาถึงประมาณการกำลังการผลิต และสต็อกสินค้าเปรียบเทียบกับยอดขาย หรือความต้องการของตลาดว่าใกล้เคียงกันหรือไม่ มีการผลิตที่เพียงพอหรือล้นตลาดหรือไม่ (ข้อนี้ควรดูถึงแนวโน้มในอนาคตคาดการณ์ไปอีก 3 ปีด้วย) พิจารณาถึงกฎข้อบังคับ หรือจะมีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ หรือไม่ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อยอดขายหรืออัตราการเติบโตของกิจการ ลูกค้านัก (เช่น การออกกฎระเบียบห้ามต่าง ๆ ของทางราชการ หรือการมีสินค้าแบบใหม่ทดแทน หรือ การจำกัดสิทธิต่าง ๆ หรือ การเกิดคู่แข่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น)

(2) ปัจจัยภายนอกมีผลต่อธุรกิจอุตสาหกรรมลูกค้านักอย่างไร โดยพิจารณาถึงธุรกิจอุตสาหกรรมลูกค้านักที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานะเศรษฐกิจอย่างไร โดยการเปรียบเทียบกับรายได้ประชาชาติของประเทศ ความต้องการของผู้บริโภคมีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในรอบปี หรือในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาเทียบกับที่คาดการณ์ในอีก 3 ปีข้างหน้า เพิ่มขึ้นหรือลดลง และธุรกิจลูกค้านักมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับไว้อย่างไรหรือไม่ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีผลกระทบต่อธุรกิจและอุตสาหกรรมของลูกค้านักอย่างไร

ในทางกลับกันธุรกิจและอุตสาหกรรมของลูกค้ามีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร และลูกค้ามีมาตรการแก้ไขป้องกันอย่างไร

4.1.3 วิเคราะห์ด้านภาคอุตสาหกรรม (Industry analysis) เพื่อประเมินแนวโน้มธุรกิจในอนาคต วงจรธุรกิจ คู่แข่งและการเข้าสู่ตลาดของกลุ่มแข่งขัน ข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรม เป็นต้น

4.1.4 วิเคราะห์ด้านการบริหาร (Management analysis) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความสามารถของผู้บริหารและเจ้าของกิจการ ความแข็งแกร่งของกลุ่มธุรกิจและผู้ถือหุ้น นโยบายการบริหารที่ผ่านมา และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะที่เปลี่ยนแปลง เป็นต้น

4.2 พิจารณาความรุนแรงของปัญหา และความเสี่ยงทางการเงินของลูกค้า โดยพิจารณาจาก

4.2.1 ปัญหาเกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบในทางลบต่อลูกค้าเป็นระยะเวลานานหรือถาวร ซึ่งอาจวิเคราะห์จากสภาพเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมหรือนโยบายของรัฐบาล

4.2.2 ปัญหาของลูกค้าที่คาดว่าจะใช้เวลาในการแก้ไขหนึ่ง 5-7 ปี สำหรับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ หรือ 3-5 ปี สำหรับกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้จากการทำประมาณการกระแสเงินสด (Cash flow projection)

4.2.3 ความเป็นไปได้ว่าธนาคารอาจเรียกเก็บหนี้ได้ไม่ถึง 80% ของภาระหนี้ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้จากการทำประมาณการกระแสเงินสด

4.3 ประเมินคุณภาพและความสามารถของผู้บริหาร และเจ้าของกิจการในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจต้องพบปะกับลูกค้าเพื่อหาข้อมูล และประเมินผล โดยพิจารณาจาก

4.3.1 ความเข้าใจของลูกค้าต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

4.3.2 ประสิทธิภาพของผู้บริหารในด้านที่สำคัญของบริษัท เช่น การเงิน การตลาด การผลิต และการจัดการ เป็นต้น

4.3.3 ผลงานการบริหารที่ผ่านมา

4.3.4 โครงสร้างผู้บริหารองค์กร และผู้ถือหุ้น

ในกรณีที่จำเป็น สำหรับลูกหนี้นิติบุคคล อาจต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างผู้บริหารองค์กร และผู้ถือหุ้น การจัดระบบการบริหาร การส่งผู้ที่มีประสิทธิภาพในแต่ละด้านเข้า

ไปช่วยบริหารงานหรือเงื่อนไขอื่น รวมทั้งจัดให้มีหลักประกันและบุคคลค้ำประกันเพิ่มเติม สำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดา นั้น ควรกำหนดให้มีการเรียกหลักประกันเพิ่มเติมหรือให้มีการค้ำประกันจากบุคคลที่เชื่อถือได้

4.4 พิจารณามูลค่าหลักประกันที่ประเมินราคาแล้ว ทั้งที่เป็นหลักประกันเดิมและที่ลูกหนี้นำมาเพิ่มให้ใหม่ เพื่อให้มีหลักประกันสินเชื่อที่เพียงพอ และใช้ในการคำนวณส่วนสูญเสียหรือการกันเงินสำรอง ตามหลักเกณฑ์ของธนาคาร

4.5 พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ โดยการจัดทำประมาณการกระแสเงินสด ภายใต้สมมุติฐานที่สมเหตุสมผล และจัดทำอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ เพื่อใช้เปรียบเทียบฐานะการดำเนินงาน และความเป็นไปได้ในการชำระหนี้ของลูกหนี้ สำหรับกรณีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และกรณีที่ไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

4.6 กำหนดแนวทางที่จะใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และกลยุทธ์ในการเจรจาต่อรอง เพื่อหาข้อตกลงกับลูกหนี้ ทั้งนี้ อาจจะปรึกษาคอลงร่วมกับสถาบันการเงินอื่น ในกรณีที่เป็นประโยชน์กับธนาคาร เช่น ลดอัตราดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ ให้ผู้เพิ่มเติม รับหลักทรัพย์มาชำระหนี้ แปลงหนี้เป็นทุน ฯลฯ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ธนาคาร และเป็นเงื่อนไขที่ลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้ วิธีการที่จะใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้แต่ละรายนั้น จะต้องมีการพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล มีความเป็นไปได้ และจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติก่อน สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณา วิธีการ และแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มี 14 วิธี ดังนี้

4.6.1 ผ่อนเงินต้นน้อยกว่าเงื่อนไขช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุนและไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบันชำระหนี้ได้เกือบทั้งหมด
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะสั้น
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต สามารถชำระได้ตาม

เงื่อนไขเดิม โดยเลื่อนเวลาออกไปตามระยะเวลาผ่อนเงินต้นที่ขอ

4.6.2 ชำระเฉพาะดอกเบี้ย โดยปลอดเงินต้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ

- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระได้เฉพาะดอกเบี้ย
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจปานกลาง
- (5) สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้น
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต สามารถชำระได้ตาม

เงื่อนไขเดิม โดยเลื่อนเวลาออกไปตามระยะเวลาปลอดเงินต้นที่จัดให้

4.6.3 ขยายระยะเวลาชำระเงินต้น โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจปานกลาง
- (5) สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะปานกลาง-ยาว
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต สามารถชำระครบตาม

เงื่อนไขเดิม โดยต้องขยายเวลา และจัดให้ชำระตามกระแสเงินสดที่เป็นจริง

4.6.4 ผ่อนดอกเบี้ยค้างให้ทันกำหนดภายในระยะเวลาสั้น

โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้น
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระได้ตามเงื่อนไขเดิม
- (7) เริ่มมีดอกเบี้ยค้าง หากเงินก้อนใหญ่ชำระไม่ทัน

หากให้เวลาทยอยชำระดอกเบี้ยค้างภายในระยะสั้นจะชำระได้ทันกำหนด และเป็นหนี้ปกติได้

4.6.5 ลดดอกเบี้ยค้างชำระ โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้น

- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระได้ตามเงื่อนไขเดิม
- (7) เริ่มมีดอกเบียค้าง หากเงินก้อนใหญ่ชำระไม่ทันงวด

หากลดดอกเบียค้างให้บางส่วนจะเข้าสู่ภาวะปกติได้

4.6.6 ลดอัตราดอกเบีย โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจปานกลาง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะกลาง-ยาว
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระไม่ครบตามเงื่อนไขเดิม
- (7) กำไรขั้นต้นของธุรกิจค่อนข้างต่ำ และ Sensitive

กับอัตราดอกเบียง่าย ต้องคิดอัตราดอกเบียพิเศษ จึงจะอยู่รอด

4.6.7 ลดเงินต้นบางส่วน โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจปานกลาง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะกลาง-ยาว
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระไม่ครบตามเงื่อนไขเดิม
- (7) กำไรขั้นต้นไม่สามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิม

ต้องมีเงินสดใหม่เข้ามา และเจ้าหนี้ลดหนี้ให้บางส่วน กิจการจึงจะอยู่รอด

4.6.8 ให้กู้เพิ่ม โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะสั้น
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระได้ตามเงื่อนไขเดิม
- (7) มีปัญหาสภาพคล่องระยะสั้น หากจัดสินเชื่อเพิ่ม

จะสามารถเพิ่มยอดขาย เพิ่มกำไรให้เพียงพอ ชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมหรือเร็วขึ้น

4.6.9 ชำระเงินคืน ตั้งพักดอกเบี้ย โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว หรือแก้ไขได้ไม่หมด
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระไม่ครบตามเงื่อนไขเดิม
- (7) มีแนวโน้มธนาคารต้องตัดหนี้ (Write off) บางส่วน

ในอนาคต

4.6.10 โอนทรัพย์สินชำระหนี้บางส่วน โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจไม่รุนแรง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะสั้น
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต ชำระได้ตามเงื่อนไขเดิม
- (7) มีทรัพย์สินไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธุรกิจ หรือนำ

สินทรัพย์ของเจ้าของผู้ค้าประกันมาชำระหนี้เงินต้นลงบางส่วน จนอยู่ในภาวะปกติ ที่สามารถชำระหนี้คงเหลือตามเงื่อนไขเดิมได้

- (8) มีเงื่อนไขซื้อทรัพย์สินคืน ภายใน 5 ปี

4.6.11 แปลงหนี้เป็นทุน โดยพิจารณาจาก

- (1) ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ
- (2) เจ้าหนี้อื่นให้การสนับสนุน และไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (3) กระแสเงินสดปัจจุบัน ชำระหนี้ไม่ครบตามเงื่อนไข
- (4) ผลกระทบต่อธุรกิจรุนแรง
- (5) สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะกลาง-ยาว
- (6) กระแสเงินสดในอนาคต หากปรับแก้ไขจะชำระได้
- (8) หนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สูงกว่าอัตราเฉลี่ย

ของอุตสาหกรรม (Average industry)

ต้องปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดย

(9) ถ้าไรชั้นต้นไม่สามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมได้

(10) มีพันธมิตรทางธุรกิจที่เชื่อถือได้

(11) มีเงินสดใหม่เข้ามาลดหนี้ลง

(12) เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ร่วมมือแปลงหนี้เป็นทุนบางส่วน

ทั้งนี้ เจ้าหนี้จะต้องควบคุมการบริหารและกระแสเงินสดได้

(13) ผลตอบแทนการลงทุนไม่ต่ำกว่า 15%

4.6.12 ยกเลิกสินเชื่อ โดยของลดดอกเบี้ยบางส่วน โดย

พิจารณาจาก

(1) ทรัพย์สินประกันมีมูลค่าสูง หรือเท่ากับภาระหนี้สินเชื่อ

(2) ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อ

วิเคราะห์การแก้ไขหนี้

(3) ลูกหนี้มีกระแสเงินสดของธุรกิจ หรือสามารถขาย

ทรัพย์สินประกันมาชำระหนี้ได้เกือบทั้งหมด หากธนาคารลดดอกเบี้ยบางส่วน จะสามารถชำระหนี้ได้

(4) เป็นการแก้ไขหนี้ให้จบลง โดยไม่ต้องรอฟ้อง

บังคับทรัพย์สินชำระหนี้

(5) ลูกหนี้ และ/หรือ ผู้ค้ำประกัน ไม่มีทรัพย์สินอื่น และ

รายได้อื่นมาชำระหนี้แทน

4.6.13 ยกเลิกสินเชื่อ โดยขอลดดอกเบี้ย และ/หรือ ลดเงินต้น

บางส่วน โดยพิจารณาจาก

(1) ทรัพย์สินประกันมีมูลค่าต่ำกว่าภาระหนี้สินเชื่อ

(2) ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อ

วิเคราะห์การแก้ไขหนี้

(3) ลูกหนี้มีกระแสเงินสดของธุรกิจ หรือสามารถขาย

ทรัพย์สินประกันมาชำระหนี้ได้บางส่วน ธนาคารต้องลดดอกเบี้ย และ/หรือ เงินต้นบางส่วนสมทบ

จะสามารถชำระหนี้ได้

(4) ลูกหนี้ และ/หรือ ผู้ค้ำประกัน ไม่มีทรัพย์สินอื่น และ

รายได้อื่นมาชำระหนี้แทน

4.6.14 โอนทรัพย์สินประกันชำระหนี้ พร้อมลดดอกเบี้ย และ/

หรือ เงินต้นบางส่วนเพื่อยกเลิกสินเชื่อ โดยพิจารณาจาก

- (1) ธุรกิจมีแนวโน้มเลิกกิจการ หรือล้มละลาย
- (2) ไม่มีรายได้อื่น นอกจากการขายทรัพย์สินประกันเท่านั้น
- (3) หลักประกันไม่คุ้ม
- (4) ผู้ค้ำประกันไม่มีความสามารถชำระหนี้แทน

4.7 กำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงที่ลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับอายุของโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้ธนาคาร ได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือได้รับความสูญเสียต่ำสุด ดังนี้

4.7.1 เป็นเงื่อนไขที่สนับสนุนให้การประกอบธุรกิจดำเนินการต่อไปได้

4.7.2 เป็นเงื่อนไขที่ช่วยป้องกันหรือจำกัดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ให้ลูกหนี้บริหารแบบมืออาชีพ ให้ลูกหนี้มีการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีที่ธนาคารยอมรับได้ และหากเป็นหนี้ที่มีปัญหารุนแรงให้พิจารณาความเป็นไปได้ในการขายสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ เป็นต้น

4.7.3 เป็นเงื่อนไขที่กำหนดให้ลูกหนี้ต้องรับความสูญเสียในส่วนของตนด้วย เช่น ขอเพิ่มหลักประกันจากลูกหนี้ ขอให้ลูกหนี้ลดทุน เป็นต้น

4.7.4 เป็นเงื่อนไขที่กำหนดให้ลูกหนี้มีมาตรการรองรับปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อเป้าหมายที่ได้ตกลงไว้

4.7.5 เป็นเงื่อนไขที่ธนาคารสงวนสิทธิในการปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้น หรือกำหนดให้มีผลตอบแทนอื่นใดตามความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

4.7.6 กรณีรับโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือแปลงหนี้เป็นทุนเพื่อชำระหนี้ ต้องระมัดระวังมิให้มีผลกระทบต่อสิทธิทางกฎหมายของธนาคาร

4.8 จัดทำตารางแสดงการชำระหนี้คืนตามเงื่อนไขการชำระหนี้ใหม่ ให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

4.9 คำนวณส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แบ่งเป็น 3 กรณีคือ

4.9.1 กรณีผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้มีหลักเกณฑ์ในการคำนวณ ดังนี้

- (1) คำนวณราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้ ตามวิธีดังนี้
วิธีที่ 1 คำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่

จะได้รับในอนาคต (Present value)

วิธีที่ 2 ใช้ราคาตลาดของลูกหนี้ หากลูกหนี้มี
การซื้อขายในตลาด และสามารถทราบราคาซื้อขายได้ เช่น ราคาประมูลจากองค์การเพื่อการ
ปฏิรูประบบสถาบันการเงิน เป็นต้น

วิธีที่ 3 ใช้ราคายุติธรรมของหลักทรัพย์ที่เป็น
ประกัน

(2) เปรียบเทียบราคาตามบัญชีใหม่ที่คำนวณได้ทั้ง
3 วิธี โดยเลือกวิธีที่คำนวณราคาตามบัญชีใหม่ได้สูงสุด

(3) นำราคาตามบัญชีใหม่ที่คำนวณได้สูงสุด เปรียบ
เทียบกับภาระหนี้เดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับ

(4) หากราคาตามบัญชีใหม่ต่ำกว่าภาระหนี้เดิมรวม
ดอกเบี้ยค้างรับ ผลต่างคือส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้น

4.9.2 กรณีรับโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือแปลงหนี้
เป็นทุนเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด ให้ใช้ราคายุติธรรมของสินทรัพย์นั้นเป็นราคาตามบัญชีใหม่ แล้ว
นำมาเปรียบเทียบกับภาระหนี้เดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับ หากราคาตามบัญชีใหม่ต่ำกว่า ผลต่างคือ
ส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้น

4.9.3 กรณีโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือแปลงหนี้เป็น
ทุน เพื่อชำระหนี้บางส่วน ให้ใช้ราคายุติธรรมของสินทรัพย์นั้น นำไปหักออกจากภาระหนี้เดิม
รวมดอกเบี้ยค้างรับ ผลต่างคือภาระหนี้ ส่วนที่เหลือให้นำไปคำนวณส่วนสูญเสีย โดยวิธีการเช่น
เดียวกับกรณีผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ ต่อไป

5. สรุปความเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขเบื้องต้นเพื่อขออนุมัติในหลักการ
หลังจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการวิเคราะห์
ลูกหนี้แล้ว ให้เสนอขออนุมัติในหลักการจากผู้มีอำนาจก่อนนำไปเจรจากับลูกหนี้ ทั้งนี้จะต้อง
กำหนดแนวทางการแก้ไขไว้หลายวิธี พร้อมทั้งเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย เพื่อให้เป็นทางเลือกใน
การตัดสินใจ โดยจะต้องคำนึงถึงโอกาสที่ธนาคารจะได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือได้รับความ
สูญเสียต่ำสุด และเป็นวิธีที่ดีกว่าการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายกับลูกหนี้

สำหรับลูกหนี้ที่มีเจ้าหนี้ร่วมหลายราย ธนาคารอาจพิจารณาให้มีข้อตกลงร่วมกับ
สถาบันการเงินอื่น (Bangkok approach) เพื่อให้โอกาสแก่ลูกหนี้แก้ไขหนี้ของตนเอง ทั้งนี้ การ
ทำข้อตกลงดังกล่าวไม่ถือเป็นข้อผูกพันของธนาคาร

6. เจรจาดำเนินการกับลูกหนี้ ก่อนเจรจาดำเนินการกับลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ของหน่วย
งาน/กลุ่มงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ ศึกษา

จุดอ่อนและจุดแข็งทั้งของลูกหนี้และธนาคารกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการและคาดคะเนสิ่งที่ลูกหนี้ต้องการ ตามแนวทางที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว เมื่อได้เจรจาต่อรองกับลูกหนี้แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

6.1 กรณีเจรจาต่อรองกับลูกหนี้ไม่สำเร็จ ให้ปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นจุดมุ่งหมายใหม่พร้อมปรับกลยุทธ์ แล้วนำไปเจรจาต่อรองกับลูกหนี้อีกครั้ง หากเจรจาไม่สำเร็จ และลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ ให้สรุปเรื่องพร้อมความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูงเหนือขึ้นไป เพื่อพิจารณาสั่งการ ซึ่งหากจำเป็นธนาคารอาจพิจารณาใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติล้มละลายมาใช้บังคับกับลูกหนี้ เป็นต้น

6.2 กรณีเจรจาต่อรองกับลูกหนี้สำเร็จ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

7. จัดทำรายงานและเสนอขออนุมัติแผน เมื่อการเจรจาต่อรองกับลูกหนี้ได้ข้อยุติแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษผู้ได้รับมอบหมาย ดำเนินการ จัดทำรายงานสรุปและแผนการปฏิบัติงาน (Action Plan) เพื่อขออนุมัติ ตามขั้นตอนดังนี้

7.1 รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง และให้ลูกหนี้จัดส่งงบการเงิน พร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขเบื้องต้นที่ลูกหนี้ได้ตกลงไว้กับธนาคารก่อนทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

7.1.1 กรณีลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเบื้องต้น เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องติดตามลูกหนี้ให้ปฏิบัติตาม หากลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้สรุปเรื่องเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป เพื่อพิจารณาสั่งการ และเมื่อทราบผลการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ให้บันทึกข้อมูลลูกหนี้ไว้ในระบบงาน

7.1.2 กรณีลูกหนี้ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้จัดทำแผนต่อไป

7.2 จัดทำรายงานและแผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ภายหลังจากได้ข้อสรุปในทุกประเด็นแล้ว และนำเสนอต่อผู้รับมอบอำนาจระดับสูงเหนือขึ้นไป เพื่อพิจารณาอนุมัติแผน และให้ความเห็นเกี่ยวกับความสูญเสีย

7.2.1 กรณีไม่ได้รับอนุมัติแผน ให้ดำเนินการตามแนวทางที่ผู้รับมอบอำนาจระดับสูงเหนือขึ้นไปสั่งการ

7.2.2 กรณีได้รับอนุมัติแผน ให้นำเสนอขออนุมัติต่อผู้มีอำนาจเพื่อบันทึกบัญชีส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้น หากได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจัดทำสัญญาตามขั้นตอนต่อไป หากไม่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการตามแนวทางที่ผู้รับมอบอำนาจระดับสูงเหนือขึ้นไปสั่งการ

การดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่วันที่หน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษรับโอนเรื่องและเพิ่มรายตัวถูกหนี้ จนถึงวันที่ได้รับอนุมัติแผน ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 40 วันทำการ

8. จัดทำสัญญาและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เมื่อได้รับอนุมัติแผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการบันทึกบัญชีส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่พิธิการสินเชื่อของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษดำเนินการ ดังนี้

8.1 ให้ลูกหนี้ทำหนังสือแสดงความจำนงในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

8.2 จัดทำสัญญา และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งให้ลูกหนี้ลงนามต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจของธนาคาร เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

8.2.1 สัญญาของธนาคารโดยทั่วไปจะเป็นสัญญาสำเร็จรูป

8.2.2 สัญญาบางประเภท กฎหมายระบุว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ซึ่งมีเพียงลายมือชื่อของลูกหนี้ก็เป็นสัญญาที่บังคับได้แล้ว เช่น สัญญากู้เงิน สัญญาค้ำประกัน สัญญาขายตัวเงิน สัญญาขายลดตัวเงิน สัญญาเบิกเงินเกินบัญชี

8.2.3 สัญญาบางประเภท กฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ คือจะต้องลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และจะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หากไม่ครบถ้วนก็ไม่อาจใช้บังคับชำระหนี้ได้ สัญญาดังกล่าวเช่นสัญญาจ้าง

8.2.4 สัญญาบางประเภท กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือต้องทำเป็นหนังสือ เช่น สัญญา แต่ธนาคารก็ได้จัดทำเป็นสัญญาจำเป็นแบบฟอร์มไว้ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ข้อสำคัญของสัญญาจำเป็น ต้องระบุว่าจำเป็นทรัพย์สินใด

8.2.5 การกรอกข้อความในสัญญาจะต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้อง เป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุมัติ และให้ลงลายมือชื่อต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

8.2.6 สัญญาประธาน และสัญญาอุปกรณ์จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน

8.2.7 ข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจะต้องมีการอ้างอิงถึงสัญญาประธาน และให้ลูกหนี้ลงลายมือชื่อต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

8.2.8 สัญญาไม่ควรมีการแก้ไข หากมีความจำเป็นต้องแก้ไข ต้องให้ลูกหนี้ลงนามกำกับการแก้ไขทุกรายการ และต้องเป็นลายมือชื่อเหมือนกับลายมือชื่อที่ลงนามในสัญญานั้นโดยพยาน/คู่สมรสของลูกหนี้ จะต้องลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนตามระเบียบของธนาคารและกรณีมีปัญหาให้ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย

8.3 ให้เจ้าหน้าที่รับมอบอำนาจผู้ได้รับมอบหมายตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ ความถูกต้องของสัญญาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมลงนามรับรองและลงวันที่ตรวจสอบในใบสรุปตรวจสอบเอกสารสำคัญ ในการตรวจสัญญาสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องตรวจดูลายมือชื่อของผู้ทำสัญญาว่าเป็นลายมือชื่อที่แท้จริง และสมบูรณ์เพราะจะทำให้สัญญานั้นใช้บังคับได้หรือไม่ได้ ดังนั้น นอกจากการตรวจดูว่าสัญญานั้นมีลายมือชื่อของผู้ทำสัญญาหรือไม่แล้ว ยังไม่ต้องตรวจดูความสมบูรณ์ของสัญญาด้วย ซึ่งมีข้อสังเกตพอสรุปได้ดังนี้

8.3.1 ได้พิมพ์ข้อความครบถ้วนหรือไม่ เมื่อสัญญาได้เว้นช่องว่างให้เติมข้อความ จึงควรเติมข้อความให้ครบถ้วน เช่น วัน เดือน ปี ภูมิลำเนาของผู้ทำสัญญา สัญญามีกำหนดเวลาหรือไม่ กรณีสัญญาจำนำ ต้องระบุทรัพย์สินจำนำ และที่สำคัญที่จะต้องระบุไว้คืออัตราดอกเบี้ย

8.3.2 ข้อความที่พิมพ์ถูกต้องหรือไม่ ข้อความที่ได้พิมพ์ลงในช่องว่างนั้นพิมพ์ถูกต้อง เช่น วัน เดือน ปี ที่ทำสัญญา ชื่อลูกหนี้ ชื่อผู้ค้ำประกัน เมื่อผู้ค้ำประกันประสงค์จะค้ำประกันจำนวนเท่าใด ควรจะพิมพ์ข้อความให้ถูกต้องตามเจตนาของผู้ค้ำประกันด้วย

8.3.3 กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาถูกต้องหรือไม่ เมื่อจะตรวจสัญญาประเภทใด จะต้องตรวจดูในประกาศของธนาคารว่า ในวันที่ทำสัญญาธนาคารได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละเท่าใด อัตราดอกเบี้ยชนิดนี้ร้อยละเท่าใด ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในสัญญานั้น ต้องไม่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารได้ประกาศเรียกเก็บ เพราะหากได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้สูงกว่าประกาศแล้ว ดอกเบี้ยนั้นตกเป็นโมฆะ ธนาคารจะเรียกเก็บจากลูกหนี้ได้เพียงอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยชนิดนี้ตามกฎหมาย แต่ถ้าเป็นหนี้ตัวสัญญาใช้เงิน จะเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปีเท่านั้น

8.3.4 มีผู้ลงนามในสัญญาครบถ้วนหรือไม่ ในสัญญาของธนาคารได้เว้นช่องว่างไว้ให้ผู้ทำสัญญา และพยานลงนาม ดังนั้นต้องตรวจดูว่าผู้ทำสัญญาและพยานลงนามไว้ครบถ้วนแล้ว และในกรณีที่มีข้อแก้ไข ตก เดิม ผู้ทำสัญญาจะต้องลงนามกำกับ และหากข้อกำหนดของนิติบุคคลต้องประทับตรา ก็จะต้องประทับตราด้วย

8.3.5 ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคล หากปรากฏว่าผู้ ที่ลงนามในสัญญานั้นได้ลงนามโดยผู้ไม่มีอำนาจแล้ว ผลในทางกฎหมายธนาคารก็ไม่อาจฟ้อง ร้องได้ ดังนั้น จึงมีข้อสังเกตในการตรวจ คือ

- (1) ดูหนังสือรับรองของนิติบุคคลผู้ทำสัญญาว่า ขณะทำสัญญาใครเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ใครเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ
- (2) ถ้าผู้ที่ลงนามในสัญญาไม่ใช่ผู้มีอำนาจลงนามตาม หนังสือรับรอง ต้องดูว่ามีการมอบอำนาจแทนหรือไม่ และมอบให้มาทำอะไร เช่นมอบให้ มีอำนาจลงนามส่งจ่ายเช็ค เช่นนี้ก็ไม่มีอำนาจลงนามในสัญญาต่าง ๆ ของธนาคาร
- (3) ในนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดที่มีกรรมการผู้มี อำนาจหลายคน ต้องตรวจดูว่ากรรมการผู้ใดมีอำนาจลงลายมือชื่อแต่เพียงผู้เดียว หรือกรรมการ ผู้ใดจะต้องลงลายมือชื่อร่วมกับกรรมการอื่น
- (4) จะต้องประทับตราของบริษัท หรือประทับตราของ ห้างหรือไม่

8.3.6 ตรวจดูหนังสือรับรองว่า นิติบุคคลมีวัตถุประสงค์อะไร จะทำนอกวัตถุประสงค์ไม่ได้ จึงต้องดูว่ามีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ค้ำประกัน จำนอง หรือนำมา หรือไม่ แต่ถ้าเป็นบริษัทมหาชนแล้ว แม้ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับก็มีอำนาจให้กู้ยืมเงิน ค้ำประกัน โอน สลากหลัง จำน่า จำนอง ไว้ เว้นแต่จะกำหนดไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่น

8.3.7 ต้องสังเกตลายมือชื่อของลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ตรานิติ บุคคล ที่ได้ลงนามและประทับตราในสัญญาแต่ละฉบับว่าเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันหรือไม่ ถ้าเห็นว่ามือชื่อแตกต่างกัน จะทำให้ทราบผู้ที่ลงนามในสัญญาไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจลงนาม หรือไม่ ไร้ตราที่จดทะเบียน หรืออาจเป็นลายมือปลอมก็ได้

8.3.8 ถ้าเป็นสัญญาต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องกัน เช่น สัญญากู้เงิน เพิ่มเติม สัญญาค้ำประกันสัญญาที่จะต้องมีการทำสัญญาเพิ่มอีกฉบับหนึ่ง โดยมีการอ้างอิงถึง สัญญาเดิมที่ทำกันไว้ก่อนแล้ว สิ่งที่ต้องระวังคือ

- (1) วันเดือนปี ของสัญญาที่ถูกอ้างอิง (สัญญาฉบับ แรก) ถูกต้องหรือไม่
- (2) จำนวนเงินที่ขอกู้ตามสัญญาฉบับก่อนถูกต้องหรือไม่

8.3.9 ถ้าเป็นกรณีสัญญาขายตัวเงิน รายละเอียดของตัวเงินแต่ ละฉบับต้องตรงกับในสัญญาขายตัวเงิน เช่น เลขที่เช็ค จำนวนตามตัวเงิน

8.3.10 สัญญาได้เสียค่าอากรแสตมป์แล้วหรือยัง โดยปกติแต่ ละสัญญาจะเสียค่าอากรแสตมป์ไม่เท่ากัน จึงตรวจสอบเพียงว่าสัญญานั้นเสียค่าอากรแสตมป์หรือ ยัง ส่วนจำนวนเงินที่จะต้องเสียค่าอากรแสตมป์นั้นทนายความจะเป็นผู้ตรวจดูความถูกต้อง

8.4 จัดเก็บต้นฉบับของสัญญาและเอกสารที่เกี่ยวข้องในตู้เหล็กเก็บ เอกสารใส่กุญแจไว้ภายในห้องมั่นคง หรือเก็บไว้ในตู้เหล็ก โดยอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ เจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจ

8.5 จัดทำรายงานการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ส่งให้ฝ่ายกำกับและ ควบคุมทันที

9. บันทึกข้อมูลเข้าระบบงาน หลังจากจัดทำสัญญาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วให้มีการถือปฏิบัติ ดังนี้

9.1 ให้เจ้าหน้าที่พิธีการสินเชื่อบริษัทของหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ผู้ ได้รับมอบหมายซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำเอกสารและสัญญา เป็นผู้บันทึกข้อมูลและ แจ้งใจใหม่เข้าระบบงาน พร้อมลงนามในฐานะผู้บันทึกไว้ในแบบฟอร์มการแก้ไขปรับปรุง ข้อมูล

9.2 ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำ เอกสารและสัญญา ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล ตามข้อ 9.1 พร้อมลงนามใน ในฐานะผู้ตรวจไว้ในแบบฟอร์มการแก้ไขปรับปรุงข้อมูล และเมื่อได้รับรายงานการแก้ไขปรับปรุง ข้อมูล ให้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในรายงานเทียบกับข้อมูลตามบันทึกอนุมัติ พร้อมลงนามรับรองและระบุวันที่ตรวจไว้ในรายงานเพื่อเป็นหลักฐาน

หลังจากทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาแล้ว ธนาคารจะพิจารณา เปลี่ยนสถานะหนี้จัดชั้นสงสัย หรือสงสัยจะสูญ เป็นหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนหนี้จัดชั้น ต่ำกว่า มาตรฐาน จะคงการจัดชั้นไว้เช่นเดิม

10. ติดตามและประเมินผล เมื่อได้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว จะต้องจัด ให้มีการติดตามและประเมินผลโดยให้ดำเนินการ ดังนี้

10.1 ผู้รับผิดชอบหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ จะต้องควบคุมดูแล ให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นไปตามแผน โดยต้องรายงานความคืบหน้า ประเมินผล และ เสนอความเห็นถึง โอกาสที่ธนาคารจะได้รับชำระหนี้คืนของลูกหนี้แต่ละรายต่อผู้บังคับบัญชา ระดับสูงเหนือขึ้นไปอย่างน้อยเดือนละครั้ง และต้องสรุปผลการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในภาพ รวมต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงเหนือขึ้นไปอย่างน้อย ทุก 3 เดือน

10.2 ในการติดตามผล ผู้รับผิดชอบหน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ อาจให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายทำหน้าที่ติดตามผลจากตัวลูกหนี้เอง หรือจากข้อมูลลูกหนี้ ในระบบงาน โดยแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตาม Portfolio และให้บันทึกรายละเอียดการ ติดตามและประเมินผลทุกครั้ง

11. ทบทวนแผนการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบริหารสินเชื่อ พิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องทำการทบทวนแผนการปฏิบัติงานและความสามารถในการ ปฏิบัติตามเงื่อนไขของลูกหนี้ และให้ถือปฏิบัติดังนี้

11.1 กรณีลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการชำระเงินตามสัญญา การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวดการชำระเงิน แล้วแต่ ระยะเวลาใดจะนานกว่า ธนาคารจะพิจารณาเปลี่ยนสถานะเป็นหนี้จัดชั้นปกติตามนโยบายการ จัดชั้นหนี้ของธนาคาร และให้เจ้าหน้าที่ดูแลลูกหนี้ดังกล่าวต่อไปอีก 3 เดือน หรือ 3 งวดการ ชำระเงิน หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการชำระเงิน ให้โอนเพิ่มรายตัวลูกหนี้คืนให้ สายสินเชื่อ เพื่อดูแลรับผิดชอบต่อไป พร้อมทั้งบันทึกทะเบียนการ โอนออกเพิ่มรายตัวลูกหนี้ไว้ ด้วย

11.2 กรณีลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการชำระเงินตาม สัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ ให้ดำเนินการดังนี้

11.2.1 หากลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงโครงสร้าง หนี้ และยังมีแนวโน้มแก้ไขหนี้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ทบทวนหรือปรับแก้ไขแผนการปฏิบัติงาน นำเสนอต่อผู้รับมอบอำนาจระดับสูงเหนือขึ้นไป เพื่อพิจารณาอนุมัติ

11.2.2 หากลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงโครงสร ้างหนี้ หรือให้ความร่วมมือแต่มีแนวโน้มแก้ไขหนี้ไม่ได้ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการสรุปเรื่อง และเสนอความเห็นต่อผู้รับผิดชอบ หน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ เพื่อเสนอความเห็นต่อผู้มี อำนาจในการอนุมัติโอนเรื่องและเพิ่มรายตัวลูกหนี้ให้สายประนอมหนี้ดำเนินการต่อไป เมื่อได้ รับการอนุมัติแล้วให้เจ้าหน้าที่พิธีการสินเชื่อของหน่วยงานบริหารสินเชื่อผู้ได้รับมอบหมาย บันทึกข้อมูลลูกหนี้เก็บไว้ในระบบงานและให้เจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจตรวจสอบความถูกต้อง ของการบันทึกข้อมูลพร้อมลงนามในฐานะ ผู้ตรวจไว้ในแบบฟอร์มการแก้ไขปรับปรุงข้อมูล และเมื่อได้รับรายงานการแก้ไขข้อมูลเทียบกับข้อมูลตามบันทึกอนุมัติ พร้อมลงนามรับรอง ความถูกต้อง และวันที่ตรวจไว้ในรายงานด้วย

เมื่อเจ้าหน้าที่พิธีการสินเชื่อของหน่วยงาน/กลุ่มงานบริหารสินเชื่อ พิเศษ ผู้ได้รับมอบหมายบันทึกข้อมูลถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ให้จัดส่งเรื่องและเพิ่มรายตัวลูกหนี้

ให้สายประνομหนีเพื่อดำเนินการต่อไป พร้อมทั้งบันทึกทะเบียนการโอนออกเพิ่มรายตัวลูกหนีด้วย

วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

วิธีปฏิบัติทางบัญชีในช่วงแรกให้ถือปฏิบัติสำหรับลูกหนีประเภทธุรกิจ (Corporate loans) ที่มีราคาตามบัญชีรวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้ว ตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป และนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป ให้ถือปฏิบัติสำหรับลูกหนีดังกล่าว ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป ดังนี้

1. ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาโดยยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์บันทึกส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการคำนวณราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้คงค้าง ตามลำดับวิธีต่อไปนี้

1.1 คำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับตามเงื่อนไขใหม่ในการชำระหนี้ที่เป็นผลมาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราส่วนลดที่ระบุอยู่ในข้อ 3

1.2 ให้ใช้ราคาตลาดของลูกหนี้ หากลูกหนี้นั้นมีการซื้อขายในตลาด และสามารถทราบราคาซื้อขายได้

1.3 จะใช้ราคายุติธรรมของหลักทรัพย์ที่เป็นประกันซึ่งประเมินขึ้นตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดในกรณีที่หลักทรัพย์นั้นจะเป็นที่มาของกระแสเงินสดรับจากการชำระหนี้

เมื่อราคาตามบัญชีใหม่ที่คำนวณได้ต่ำกว่าราคาตามบัญชีเดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับของลูกหนี้คงค้าง ธนาคารพาณิชย์จะต้องบันทึกส่วนสูญเสียทั้งหมดในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวดนั้น ในการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้น ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

2. กรณีที่ธนาคารพาณิชย์รับชำระหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ トラสารการเงินหรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน ให้ธนาคารพาณิชย์ตัดจำหน่ายยอดลูกหนี้ให้หมดไป และบันทึกบัญชีสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาด้วยราคายุติธรรมของสินทรัพย์นั้น ส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นให้บันทึกในงบกำไรขาดทุนทันทีที่มีการรับโอน โดยให้คำนึงถึงค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ตั้งไว้แต่เดิมด้วย

กรณีรับชำระหนี้บางส่วนโดยการรับโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน จะปฏิบัติตามข้อ 2 ก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามข้อ 1 สำหรับหนี้ส่วนที่เหลือ

3. อัตราส่วนลดที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับ ธนาคารพาณิชย์จะใช้อัตราดอกเบี้ยตลาด (Market interest rate) เป็นอัตราส่วนลดในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับได้ โดยอัตราดอกเบี้ยตลาดที่กล่าว หมายถึง อัตราดอกเบี้ยของเงินให้สินเชื่อที่เหมาะสม เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum loan rate : MLR) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าเงินเบิกเกินบัญชีชั้นดี (Minimum overdraft rate : MOR) และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยทั่วไปชั้นดี (Minimum retail rate : MRR) ของสถาบันการเงินนั้น ณ วันที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และควรให้เหมาะสมกับโครงสร้างธุรกิจของลูกหนี้ด้วย ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะต้องกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติให้ชัดเจน และถือปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ

4. เมื่อได้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ให้ธนาคารพาณิชย์จัดชั้นหนี้ (ภาคผนวก ง) และกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้รายนั้น ๆ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

5. ในระหว่างการติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 วงการชำระหนี้แล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่า ให้ธนาคารพาณิชย์รับรู้รายได้ตามเกณฑ์เงินสด

6. ธนาคารจะประเมินคุณภาพหนี้ของลูกหนี้อย่างน้อยทุกไตรมาสหลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากธนาคารพบว่าจำนวนหรือวันถึงกำหนดของกระแสเงินสด รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่เป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ หรือราคาตลาดของลูกหนี้หรือราคายุติธรรมของหลักทรัพย์ที่เป็นประกันแตกต่างกันไปอย่างมีนัยสำคัญจากที่บันทึกไว้เดิม ให้ธนาคารประเมินราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้ โดยใช้หลักการตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1-3 การปรับปรุงราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้ให้ธนาคารปรับปรุงกับบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงนี้ต้องไม่ทำให้ราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้เดิมหรือเงินลงทุนในลูกหนี้ (จำนวนที่ธนาคารจ่ายเพื่อให้ได้ลูกหนี้มาครอง กรณีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ลูกหนี้ที่ซื้อมา) เพิ่มสูงขึ้น

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

1. ให้ธนาคารเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินเกี่ยวกับยอดคงค้างของหนี้ที่มีการปรับปรุง โครงสร้าง ณ วันสิ้นงวด และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้อง
2. ธนาคารจะเปิดเผยยอดเฉลี่ยของหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้าง และรายได้ดอกเบี้ยรับจากหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้าง
3. ธนาคารจะเปิดเผยการเปลี่ยนแปลงของบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งรวมถึงยอดคงค้างยกมาต้นงวดและยอดคงค้าง ณ วันสิ้นงวด ค่าใช้จ่ายหนี้สูญ การตัดหนี้สูญออกจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่กันไว้แล้ว รวมทั้งหนี้สูญที่ได้รับคืน
4. ธนาคารจะเปิดเผยเงินให้สินเชื่อและภาระผูกพันเพิ่มเติมที่จะให้แก่ลูกค้าหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วย

หน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้⁷

คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2541 ให้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ขึ้น 1 ชุด คณะกรรมการดังกล่าวได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ 1 ชุด และธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นสายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (สปน.) ดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการให้ทุกจังหวัดจัดตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัดด้วย ดังมีหน้าที่และองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

หน้าที่

- ติดตามพัฒนาการของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- ทบทวน หรือกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- เป็นตัวกลางผลักดันให้การเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดำเนินการ

ต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจรจามีปัญหาหรืออุปสรรค

⁷ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 14-15.

องค์ประกอบ

คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นองค์กรอิสระ ประกอบด้วยผู้แทนจากทางการจำนวน 3 คน และผู้แทนจากภาคเอกชน 5 คน ดังนี้

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษาผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	รองประธาน
ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ประธานสมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
ประธานสมาคมบริษัทเงินทุน	กรรมการ
ประธานสมาคมธนาคารต่างชาติ	กรรมการ
ผู้อำนวยการอาวุโส สายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการและเลขานุการ

2. คณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

หน้าที่

- ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อรับฟังปัญหาในการดำเนินงานและหาทางแก้ไข
- เสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

องค์ประกอบ

คณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากทางการจำนวน 3 คน ผู้แทนจากภาคเอกชน 5 คน และจากสถาบันการศึกษา 1 คน ดังนี้

ที่ปรึกษาผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	ประธาน
ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย	อนุกรรมการ
ผู้แทนสมาคมบริษัทเงินทุน	อนุกรรมการ
ผู้แทนสมาคมธนาคารต่างชาติ	อนุกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา อนุกรรมการ

ผู้อำนวยการ ฝ่ายโครงการพิเศษและการ

วิเคราะห์ สายนโยบายสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย อนุกรรมการ

ผู้อำนวยการอาวุโส สายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อนุกรรมการและ

ธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการ

3. สายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย

หน้าที่

- ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม เสนอแนะวางแผนทางเพื่อส่งเสริมการ

ปรับปรุงโครงสร้างหนี้

- เป็นตัวกลางเพื่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

- ส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้ประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบ

สายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เป็นส่วนงานหนึ่งในธนาคารแห่ง

ประเทศไทย ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

4. คณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัด

หน้าที่

- รวบรวมประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัญหาหนี้

เสียที่เกิดขึ้นในจังหวัด และปรับปรุงเกี่ยวกับปัญหาหนี้เสียที่เกิดขึ้นในจังหวัด และปรับปรุง

โครงสร้างหนี้ประจำจังหวัดโดยไม่จำกัดวงเงินที่ต้องพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้

- เป็นองค์การกลางที่ให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ที่และลูกหนี้ใน

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการประนีประนอมหนี้ตามนโยบายรัฐบาล

- พิจารณาคัดสินและปรับปรุงโครงสร้างหนี้และประนีประนอมหนี้ โดย

ได้รับความเห็นชอบเป็นมติในรูปคณะอนุกรรมการ ถือว่าความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการ

ต้องเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย (ลูกหนี้และเจ้าหนี้) หากลูกหนี้ เจ้าหนี้ไม่เห็นชอบตามที่คณะ

อนุกรรมการมีมติเห็นชอบให้ถือว่า การประนีประนอมหนี้โดยคณะอนุกรรมการได้สิ้นสุดลงแล้ว ให้

เจ้าหนี้และลูกหนี้ไปตกลงกันเอง

หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ประกาศกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย⁸

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 และต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ใหม่เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2542 เพื่อให้สถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาการชำระหนี้เนื่องจากผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ แต่ยังมีแนวโน้มที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากรอบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยวางไว้จะเน้นสำหรับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ประเภทธุรกิจหรือนิติบุคคล แต่ก็ได้เปิดกว้างให้สถาบันการเงินปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ประสบปัญหาการชำระหนี้ด้วย

หลักเกณฑ์สำคัญของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน คือ ผู้บริหารของสถาบันการเงินต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สรุปดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายและวิธีการไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
2. นโยบายที่กำหนดจะต้องครอบคลุมกระบวนการของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การประเมินสถานการณ์ทางการตลาด ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับฐานะและการดำเนินงานของลูกหนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกลูกหนี้ที่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการคาดการณ์ถึงความสามารถดำรงอยู่ของกิจการ หรือการชำระหนี้ภายใต้ข้อตกลงของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
3. เมื่อมีการลงนามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว สถาบันการเงินจะต้องประเมินผลการชำระหนี้ของลูกหนี้ที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อย่างใกล้ชิดกระบวนการต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น สถาบันการเงินจะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบอย่างสมบูรณ์ และจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วย เช่น วิธีรับรู้ขาดทุนที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เป็นต้น

อนึ่ง ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้สถาบันการเงินอาจขาดทุน เช่น รับโอนสินทรัพย์ที่มีมูลค่ายุติธรรม(มูลค่าสินทรัพย์ที่ต่ำกว่าราคาใหม่โดยที่ทั้ง ลูกหนี้ และเจ้าหนี้พึงพอใจทั้ง

⁸ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 6-7.

2 ฝ่าย) ต่ำกว่ายอดหนี้ที่ตัดจำหน่ายไป หรือมีการผ่อนปรนเงื่อนไขชำระหนี้ซึ่งทำให้เงินที่จะได้รับชำระคืนจากลูกหนี้ในอนาคต เมื่อคำนวณเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้ว ต่ำกว่ายอดหนี้ เป็นต้น

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามแนวทางของคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.)⁹

นอกเหนือจากหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ในทางปฏิบัติกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มักจะมีเจ้าหนี้การค้าหรือเจ้าหนี้อื่นที่มีใช้สถาบันการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นสมาคมที่เป็นตัวแทนลูกหนี้ซึ่งประกอบด้วยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมที่เป็นตัวแทนเจ้าหนี้ ซึ่งประกอบด้วยสมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทเงินทุนและสมาคมธนาคารต่างชาติ จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (Framework for Corporate Debt Restructuring in Thailand หรือ Bangkok Approach หรือบางครั้งเรียกว่า Bangkok Framework) ขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบของการเจรจาระหว่างลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ ซึ่งมีเจ้าหนี้เกี่ยวข้องหลายราย หลักการดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปฏิบัติที่ยอมรับทั่วไป และอาศัยความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดังกล่าว ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสัญญาระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ และสัญญาระหว่างเจ้าหนี้ในระยะต่อมา

การปรับโครงสร้างหนี้ตามแนวทางของหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ นั้น เป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยความสมัครใจของทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ แต่ไม่ได้กำหนดคบทลงโทษ และระยะเวลาดำเนินการให้ชัดเจน การเจรจาจึงยืดเยื้อโดยไม่มีการดำเนินการใด ๆ สมาคมเจ้าหนี้จึงได้ร่างสัญญาระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ และสัญญาระหว่างเจ้าหนี้ เพื่อกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจน และคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ได้ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการตามสัญญาดังกล่าว

⁹ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 7-8.

หลักการสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามข้อตกลงร่วมระหว่างตัวแทนลูกหนี้และเจ้าหนี้¹⁰

นอกเหนือจากหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ในทางปฏิบัติกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มักจะมีเจ้าหนี้การค้าหรือเจ้าหนี้อื่นที่มีใช้สถาบันการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นสมาคมที่เป็นตัวแทนลูกหนี้ซึ่งประกอบด้วยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมที่เป็นตัวแทนเจ้าหนี้ ซึ่งประกอบด้วยสมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทเงินทุน และสมาคมธนาคารต่างชาติ จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีทั้งหมด 19 ข้อด้วยกัน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำหลักการนี้ไปปรับใช้ ซึ่งหากมีการยกเว้นหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักการนอกเหนือจากที่ได้ตกลงกันไว้จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ทั้งหลายที่เข้าร่วมในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กรณีนั้น ๆ ด้วย

หลักการทั้ง 19 ข้อนี้เป็นกระบวนการนอกศาล จึงไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายแต่อย่างใดสาระสำคัญของหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้ง 19 ข้อ สรุปได้ดังนี้

1. เน้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันให้มีการปรับปรุงโครงสร้างของกิจการของลูกหนี้ มากกว่าปรับโครงสร้างทางการเงินเท่านั้น และมุ่งให้ความสำคัญในการฟื้นฟูแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาให้สามารถชำระหนี้ได้ครบถ้วน โดยให้ความสำคัญกับตารางเวลาของกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพราะหากมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ล่าช้าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้

2. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักการ เพื่อความสำเร็จของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนี้

2.1 เจ้าหนี้สถาบันการเงิน เจ้าหนี้การค้าหรือเจ้าหนี้อื่นเจ้าหนี้ไม่ควรดำเนินการบางอย่าง (เช่น บังคับหลักประกัน คิดดอกเบี้ยในอัตราผิดนัด หรือดำเนินคดีตามกฎหมายล้มละลาย เป็นต้น) ในระหว่างที่มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลเบื้องต้นถึงศักยภาพในเชิงธุรกิจของลูกหนี้ว่าสมควรที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือไม่ ฝ่ายบริหารของเจ้าหนี้ต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้อง

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “ลูกหนี้ได้อะไรจากสัญญา ระหว่างเจ้าหนี้ และสัญญาระหว่างลูกหนี้-เจ้าหนี้ ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543): หน้า 1-54.

ร่วมกันแต่งตั้งสถาบันที่เป็นแกนนำในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อทำหน้าที่จัดการและประสานงานให้บรรลุผลตามเวลาที่กำหนดไว้ อนึ่งสถาบันการเงินที่เป็นแกนนำจะต้องทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการเจ้าหนี้ด้วย โดยคณะกรรมการเจ้าหนี้จะประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มเจ้าหนี้ต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนได้เสียของเจ้าหนี้ทุกรายได้รับความคุ้มครองและเอาใจใส่การตัดสินใจในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ควรกระทำโดยอาศัยข้อมูลที่ ครบถ้วน สมบูรณ์ และผ่านการตรวจสอบแล้ว เจ้าหนี้ต้องควบคุมค่าใช้จ่ายในการว่าจ้าง ผู้เชี่ยวชาญที่จะประเมินความเป็นไปได้ทางธุรกิจ เนื่องจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยประเพณีปฏิบัติแล้วลูกหนี้จะเป็นผู้รับผิดชอบ เจ้าหนี้ผู้หลักประกันไม่ควรถูกบังคับหลักประกันโดยไม่มีสิ่งตอบแทน หรือให้เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือหลักประกันต่อไป เจ้าหนี้ที่ให้สินเชื่อใหม่แก่ลูกหนี้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ควรได้รับสิทธิชำระหนี้ในลำดับก่อนเจ้าหนี้อื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณสิทธิเหนือหลักประกัน และข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้ด้วย เจ้าหนี้ควรจะให้ความสำคัญแก่หลักประกัน และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่ลูกหนี้มีความสามารถในการทำกำไรดีขึ้น มากกว่ามุ่งที่จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยและเรียกค่าธรรมเนียมในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในอัตราสูงเจ้าหนี้บางรายอาจขายหนี้ของตนเองได้ แต่จะต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ซื้อทราบถึงสถานะล่าสุดของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อมิให้ผู้ซื้อหยิบยกขึ้นเป็นเหตุอันจะเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ควรจะเจตนาหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อย่างยุติธรรม โดยคำนึงถึงลำดับก่อนหลังในการได้รับชำระหนี้ตามกฎหมาย เจ้าหนี้จะยังคงสามารถบังคับใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระบนพื้นฐานของผลประโยชน์ได้เสียของตน แต่ควรพิจารณาถึงผลกระทบที่จะมีต่อเศรษฐกิจไทย เจ้าหนี้รายอื่น และลูกหนี้ที่มีศักยภาพในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

2.2 นักบัญชีอิสระ ทนายความ ที่ปรึกษาทางการเงินจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ หรือในการทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลและความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจหรือแผนการปรับปรุงและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ควรมีความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับประเทศไทยและต้องไม่รับงานที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของตน

2.3 ลูกหนี้ หรือฝ่ายบริหารของลูกหนี้จะต้องจัดหาข้อมูลทางการเงินและการบริหารงานที่ถูกต้องและครบถ้วน ตามกำหนดเวลา เพื่อประกอบการจัดทำและนำเสนอแผนธุรกิจ รวมทั้งแผนกระแสเงินสดเพื่อให้การพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นไปอย่างโปร่งใสลูกหนี้จะต้องให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมทุกครั้งเจ้าหนี้จะต้องยินยอมที่จะไม่เรียกร้องให้ลูกหนี้รายใดรายหนึ่งชำระหนี้ และ/หรือกระทำการอื่นใดต่อลูกหนี้ในระหว่างการรวบรวมข้อมูล และประเมินศักยภาพในเชิงธุรกิจของลูกหนี้ ลูกหนี้ไม่ควรดำเนินการก่อให้เกิด

ค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกเหนือจาก ค่าใช้จ่ายปกติในทางการค้า หรือกระทำการใด ๆ เว้นแต่จะได้รับ ความยินยอมจากเจ้าหนี้ทุกราย

2.4 บทบาทของทางการทางการโดยคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการ ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีบทบาทในการติดตามความคืบหน้าของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และช่วยผลักดันให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดำเนินต่อไปได้ โดยจะทบทวนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อย่างต่อเนื่อง

สิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้¹¹

มาตรการส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทางด้านภาษีและค่าธรรมเนียม เพื่อให้ ลูกหนี้ได้รับสิทธิประโยชน์มากที่สุด เป็นการสนับสนุนให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จ โดยสิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แบ่งเป็นสิทธิ ประโยชน์ทางภาษีสรรพากร และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมกรมที่ดิน

สิทธิประโยชน์ทางภาษีสรรพากร

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดจะ ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ดังนี้ มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2541 ถึง 31 ธันวาคม 2544

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาจาก

1. เงินที่เจ้าหนี้ได้ยกหนี้หรือปลดหนี้ให้
2. เงินที่ได้รับจากการ โอนทรัพย์สิน การขายสินค้าและบริการ รวมทั้งการ

ทำสัญญาในการ โอนทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้

ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลสำหรับ ลูกหนี้ที่เป็นห้างหุ้นส่วน

จำกัด บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน (จำกัด)

เงินได้ดังต่อไปนี้ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

1. เงินที่ได้รับจากการที่เจ้าหนี้ลดหนี้ (เงินต้น และ/หรือ ดอกเบี้ยค้างชำระ)

หรือปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุง โครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 16-18.

2. เงินที่ได้รับจากการโอนทรัพย์สิน (ทั้งนี้ลูกหนี้สามารถโอนทรัพย์สินให้เจ้าหนี้สถาบันการเงิน โดยไม่มีค่าตอบแทน หรือค่าตอบแทนมีราคาต่ำกว่าราคาตลาดได้) การขายสินค้าและบริการ รวมทั้งการทำสัญญาในการโอนทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ กรณีต่อไปนี้อาจเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีได้

1. เจ้าหนี้สถาบันการเงินสามารถนำหนี้ (เงินต้น และ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ) ที่ได้ปลดหนี้กับลูกหนี้นี้มาถือเป็นรายจ่าย (หนี้สูญ) ในการคำนวณภาษีในรอบระยะเวลาของงวดบัญชีนั้น โดยไม่ต้องติดตามทวงถามได้ฟ้องร้องต่อศาลตามข้อกำหนดของกรมสรรพากรก่อน
2. ผลขาดทุนที่เจ้าหนี้สถาบันการเงินรับทรัพย์สินของลูกหนี้ (ในราคายุติธรรม) ที่มีมูลค่าต่ำกว่าเงินต้นและดอกเบี้ยที่ให้แก่ลูกหนี้ ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีได้

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

1. ภาษีซื้อที่เกิดจากการก่อสร้างอาคาร หรือสังหาริมทรัพย์อื่น เพื่อใช้ในการประกอบการประเภที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มและต่อมาได้ขายหรือให้เช่า หรือนำไปใช้ในการประกอบการประเภที่ ไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มภายใน 3 ปีตั้งแต่เดือนภาษีที่ก่อสร้างเสร็จ สามารถนำภาษีซื้อมาหักในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มได้
2. ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 ของราคาโอนแก่ผู้รับโอนสิทธิการเช่ายานพาหนะ สินค้า ลูกหนี้การค้า

ภาษีธุรกิจเฉพาะ

ยกเว้น ภาษีธุรกิจเฉพาะร้อยละ 3.3 ของราคาโอนที่ดิน หรือราคาประเมินที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และสิทธิการเช่าร้อยละ 10 ของภาษีธุรกิจเฉพาะ

สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมที่ดิน

ลดค่าธรรมเนียมการโอนและจดทะเบียนงานของสังหาริมทรัพย์เหลือ 0.01% และไม่ต้องเสียค่าอากรแสตมป์ มีผลตั้งแต่ 28 พฤศจิกายน 2541 ถึง 31 ธันวาคม 2544 โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เจ้าหนี้สถาบันการเงินเป็นผู้รับโอน หรือผู้โอนค้ำนองสังหาริมทรัพย์
2. ลูกหนี้สถาบันการเงินโอนอสังหาริมทรัพย์ให้บุคคลที่สามเพื่อชำระหนี้ ให้เจ้าหนี้สถาบันการเงิน
3. เจ้าหนี้อื่น และเจ้าหนี้ร่วมกับสถาบันการเงินเป็นผู้รับโอนหรือโอนค้ำนองสังหาริมทรัพย์จากลูกหนี้
4. เจ้าหนี้เป็นผู้รับโอนหรือโอนค้ำนองสังหาริมทรัพย์จากลูกหนี้เพื่อปลดหนี้

5. สถาบันการเงินเรียกจดทะเบียน จำนองอสังหาริมทรัพย์เพิ่มจากลูกหนี้
อาคารแสดมปี ไม่ต้องเสียค่าอากรแสดมปีในกรณีดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์แก่ผู้โอนที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง
2. ร้อยละ 0.1 ของค่าเช่าที่เหลือแก่ผู้ให้เช่า หากมีการเปลี่ยนแปลงคู่สัญญา
3. ร้อยละ 0.5 ของราคาโอนแก่ผู้โอนยานพาหนะซึ่งปกติจะยกเว้นอากร
แสดมปีเมื่อการโอนนั้นถูกบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ
4. ร้อยละ 0.1 ของราคาซื้อขาย หรือมูลค่าหุ้นที่ได้รับชำระแล้วของหลัก
ทรัพย์ประเภทหุ้นทุน พันธบัตร และตราสารหนี้

เงื่อนไขเพื่อได้รับประโยชน์¹²

ลูกหนี้และเจ้าหนี้จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่
ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และต้องยื่นเอกสารดังต่อไปนี้ เพื่อขอยกเว้นภาษีต่อสำนัก
มาตรฐานกรรมวิธีภาษี กรมสรรพากร ภายในวันสุดท้ายของเดือนที่มีการออกหนังสือรับรอง

1. หนังสือรับรองการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อขอรับประโยชน์ทางภาษี
ซึ่งลงนามระหว่างลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน และสถาบันการเงิน
2. ตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามของเจ้าหนี้
3. สำเนาหลักฐานการให้สินเชื่อ สัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หนังสือ
ค้ำประกันกรณีผู้ค้ำประกันเป็นผู้โอน

¹² สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้, “สิทธิประโยชน์การปรับปรุง
โครงสร้างหนี้”, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2543) : หน้า 18.